

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členov senátu JUDr. Juraja Semana, JUDr. Petra Dukesa, JUDr. Margity Fridovej a JUDr. Jany Zemaníkovej, v právnej veci žalobcu **Fond národného majetku Slovenskej republiky**, Drieňová 27, Bratislava, proti žalovanému **D., spol s r.o.**, B.B., D.X., zastúpenému advokátom JUDr. J.V., M.X., V.K., o zaplatenie 10 281 087 Sk s prísl. a o vzájomnom návrhu o zaplatenie 43 000 000 Sk, vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 16 Cb 126/02, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júla 2005 č. k. 4 Obo 20/04-126, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júla 2005 č. k. 4 Obo 20/04-126 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu v zrušujúcom rozsahu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Nitre rozsudkom zo 17.9.2003 č. k. 16 Cb 126/02-102 v znení opravného uznesenia z 10.12.2003 č. k. 16 Cb 126/02-106 čiastočne vyhovel žalobe a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 6 699 318 Sk istiny a 171 350 Sk náhrady trov konania. Vo zvyšku žalobu zamietol a zamietol aj vzájomný návrh žalovaného.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že medzi účastníkmi bola uzavretá zmluva o odplatnom prevode akcií. V zmysle čl. VIII. bodu 4 zmluvy o odplatnom prevode akcií vzniká predávajúcemu v prípade odstúpenia od zmluvy nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 30% z kúpnej ceny, ktorá je 19 500 000 Sk. Zmluvnú pokutu upravuje ust. § 544 Obch. zák., pričom zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že zmluvná pokuta má povahu paušalizovanej náhrady škody. Povinnosť na jej zaplatenie vzniká pri porušení povinnosti upravenej v písomne uzavretej zmluve a povinnosť konkrétne špecifikovanú, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta, ak nebude splnená. Touto zmluvne upravenou povinnosťou, pri ktorej vzniká nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty, bola povinnosť žalovaného riadne a včas platiť splátky kúpnej ceny, dohodnuté v zmluve. Keďže žalovaný porušil túto zmluvnú povinnosť, neuhradil zmluvne dohodnuté splátky, a to už splátku v sume 5 500 000 Sk, splatnú 30.6.1997, vzniklo žalobcovi právo domáhať sa po odstúpení od kúpnej zmluvy zaplatenia zmluvnej pokuty vo výške 19 500 000 Sk. Keďže zmluvná pokuta predstavuje paušalizovanú náhradu škody, súd zamietol žalobcom uplatnený nárok na úrok z omeškania zo zmluvnej pokuty, nakoľko splatnosť zmluvnej pokuty bola viazaná na lehotu stanovenú žalobcom, pričom žalobca v rozpore s čl. VIII. bodu 4 až do podania žaloby nestanovil lehotu splatnosti zmluvnej pokuty. Absencia lehoty splatnosti zmluvnej pokuty nemohla spôsobiť omeškanie žalovaného s jej zaplatením a ani vznik nároku na úrok z omeškania. Medzi zmluvnými stranami bol dohodnutý úrok z omeškania vo výške 30% z nezaplatenej ceny. Žalobca tento úrok kapitalizoval na sumu 3 781 087 Sk. Predmetný nárok žalobcu na úrok z omeškania z nezaplatených splátok kúpnej ceny je dôvodný v zmysle jeho uplatnenia. Avšak na vznesenú námietku premlčania dospel súd k záveru, že je dôvodná len v sume 199 318 Sk. V súvislosti s obranou žalovaného sa súd nestotožnil s tým, že zmluva je v časti zmluvnej pokuty neplatná, lebo ide o zabezpečovací inštitút a ako taký má donútiť toho, v neprospech koho je dohodnutá, aby si splnil zmluvnú povinnosť, na ktorú je viazaná zmluvná pokuta. V danom prípade vzhľadom na výšku zmluvnej pokuty 30% zo zmluvnej ceny, považoval zmluvnú pokutu za primeranú. Nepriznal žalobcovi však ním uplatnený úrok z omeškania z kapitalizovaného úroku z omeškania, nakoľko takýto nárok nemá oporu v právnom poriadku. Pokiaľ

sa týka vzájomného návrhu žalovaného na zaplatenie 43 000 000 Sk, súd po vznesení námietky premlčania tento návrh zamietol, lebo premlčacia lehota začala plynúť 14.8.1998 a žalovaný si mohol nárok uplatniť do 14.8.2002. Uplatnil si ho 9.9.2003, teda zjavne po uplynutí premlčacej lehoty, preto mu nemohol byť priznaný.

Na odvolanie žalobcu a žalovaného proti rozsudku súdu prvého stupňa, odvolania prejednal Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací. Odvolací súd po preskúmaní veci rozhodol rozsudkom z 28.7.2005 č. k. 4 Obo 20/04-126 tak, že v časti o zaplatenie 199 318 Sk a o vzájomnom návrhu napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a vo zvyšku zmenil tak, že žalobu zamietol.

Rozhodol tak s odôvodnením, že pre posúdenie správnosti rozsudku a dôvodnosti odvolania žalobcu a žalovaného je rozhodujúce zistenie, či súd prvého stupňa správne prihliadol k námietke premlčania, vznesenej žalobcom i žalovaným a taktiež, či správne priznal žalobcovi právo na uplatnenú zmluvnú pokutu, ktorej ujednanie žalovaný považuje za neplatné a taktiež v rozpore s uznávanými zásadami poctivého obchodného styku. Žalobca právo na zaplatenie úroku z omeškania neuplatnil v celom rozsahu v premlčacej lehote, súd preto po prihliadnutí k žalovaným dôvodne vznesenej námietke premlčania rozhodol v súlade s právnym predpisom, keď žalobcovi priznal právo na úrok z omeškania vo výške 199 318 Sk, v ktorej časti nedošlo k premlčaniu a vo zvyšku tento nárok zamietol. Pokiaľ sa jedná o právo žalobcu na vrátenie zaplatenej kúpnej ceny v sume 43 000 000 Sk, teda vrátenie plnenia poskytnutého pred odstúpením od zmluvy, ide o právo vzniknuté odstúpením od zmluvy, ktorého premlčacia doba predstavuje štyri roky a plynie odo dňa, kedy oprávnená osoba od zmluvy odstúpila. Nesprávne je preto tvrdenie žalovaného o aplikácii Občianskeho zákonníka a taktiež neobstojí jeho tvrdenie o premlčaní jeho práva, nakoľko k uznaniu jeho práva zo strany žalobcu právne relevantným spôsobom tak, ako to predpokladá ust. § 323 Obch. zák., nedošlo. Za týchto skutkových a právnych okolností súd rozhodol po prihliadnutí k žalobcom vznesenej námietke premlčania v súlade s právnym predpisom, keď vzájomný návrh žalovaného zamietol, ako uplatnený po premlčacej lehote. Ďalej uviedol, že žalobca právo na zmluvnú pokutu vyvodil z čl. VIII. bodu 3 zmluvy, v ktorom túto odvodzuje od odstúpenia

od zmluvy predávajúcim pre porušenie povinnosti kupujúcim, týkajúceho sa splácania kúpnej ceny s príslušenstvom. Keďže odstúpenie od zmluvy nie je zmluvnou povinnosťou, ale výkonom práva s ním spojeného, sankcionovanie je preto zo zákona vylúčené. Z uvedeného dôvodu rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktoré vyhovel v tejto časti žalobe, zmenil ako vecne nesprávne tak, že žalobu zamietol.

Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol, podal žalobca dovolanie. Odvolací súd v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty v sume 19 500 000 Sk rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol, preto prípustnosť dovolania je daná podľa ust. § 238 ods. 1 O.s.p. Podľa názoru dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a je potrebné ho zrušiť. Nesúhlasí s právnym názorom odvolacieho súdu, že žalobca si svoje právo na zaplatenie zmluvnej pokuty v sume 19 500 000 Sk odvodzuje od odstúpenia od zmluvy. Je tohto názoru, že odvolací súd si nesprávne vyložil znenie článku VIII. ods. 4 zmluvy tým, že viazal zaplatenie zmluvnej pokuty na odstúpenie od zmluvy. Výklad tohto článku nie je správny, nakoľko odvolací súd nevzal do úvahy celé ustanovenie vo všetkých súvislostiach. Zmluvná pokuta je viazaná nie na odstúpenie od zmluvy, ale na porušenie povinnosti kupujúcim platiť kúpnu cenu za podmienky, že žalobca pre takéto porušenie súčasne odstúpuje aj od zmluvy. Poukázal pritom aj na názor súdu prvého stupňa.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania včas, spĺňa náležitosti predpísané pre jeho podanie a je prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak strany dojednávajú pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zmluvnú pokutu, je účastník, ktorý túto povinnosť poruší, zaviazaný pokutu zaplatiť, aj keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti nevznikne škoda.

Citované ustanovenie upravuje špeciálny zabezpečovací inštitút – zmluvnú pokutu. Zmluvnú pokutu si účastníci môžu dohodnúť pre prípad nespĺnenia záväzku vôbec, alebo pre prípad porušenia akejkoľvek inej zmluvnej povinnosti, a to bez ohľadu na to, či veriteľovi vznikla škoda.

V prejednávanej veci žalobca s právnym predchodcom žalovaného uzavrel 8.10.1996 zmluvu o odplatnom prevode akcií č. 1278/1996 v znení dodatku č. 1 z 20.5.1997 (ďalej len zmluva). Jej predmetom bol odplatný prevod akcií spoločnosti N.T., a.s., N. Kupujúci sa zaviazal za akcie zaplatiť 65 000 000 Sk za podmienok dohodnutých v článku IV. zmluvy. Súčasťou zmluvy je aj dohoda o zmluvnej pokute, obsiahnutá v článku VIII. bode 4, v tomto znení: „V prípade odstúpenia od zmluvy predávajúcim pre porušenie povinnosti kupujúcim, týkajúce sa splatenia kúpnej ceny s príslušenstvom v stanovených lehotách a výškach v čl. IV. tejto zmluvy, zaplatí kupujúci zmluvnú pokutu vo výške 30% z kúpnej ceny, a to v lehote stanovenej predávajúcim.“

Je potrebné prisvedčiť dovolateľovi, že výklad citovaného článku zmluvy odvolacím súdom nie je správny. Zmluvná pokuta nie je viazaná na odstúpenie od zmluvy, ale je viazaná na porušenie zmluvnej povinnosti splatiť kúpnu cenu s príslušenstvom v stanovených lehotách a výškach v zmysle článku IV. zmluvy, avšak na to, aby sa veriteľ mohol domáhať jej zaplataenia, musel za porušenie uvedenej povinnosti odstúpiť od zmluvy.

Medzi účastníkmi nie je sporné, že právny predchodca porušil povinnosť riadne a včas platiť splátky kúpnej ceny, a preto žalobca od zmluvy odstúpil.

V dôsledku nesprávneho výkladu článku VIII. bodu 4 zmluvy odvolací súd v napadnutej časti, pokiaľ ide o zaplataenie zmluvnej pokuty, nesprávne rozhodol. Z uvedeného dôvodu dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí odvolací súd znovu rozhodne o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 31. januára 2008

JUDr. Anna Marková, v. r.
predsedníčka senátu